

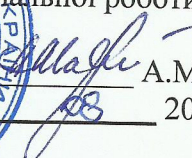
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут архітектури, будівництва та землеустрою
Кафедра архітектури будівель та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
та навчальної роботи

А.М. Мартиненко
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АРХІТЕКТУРА САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ
ТА РЕСТАВРАЦІЯ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ**
(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістра
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 191 АРХІТЕКТУРА ТА МІСТОБУДУВАННЯ
(шифр і назва спеціальності)

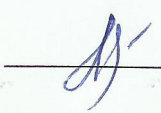
Полтава
2024 рік

Робоча програма «Архітектура сакральних об'єктів та реставрація пам'яток архітектури» для студентів спеціальності 191 Архітектура та містобудування, другого (магістерського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньої програми «Архітектура будівель і споруд», 2024 року.

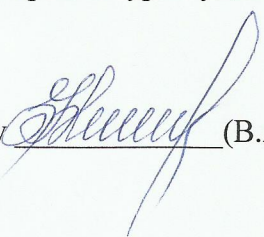
Розробник: Дмитренко А.Ю., доцент кафедри архітектури та дизайну, кандидат технічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньої програми О.П. Тишкевич

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури будівель та дизайну

Протокол від «27» серпня 2024 року № 1

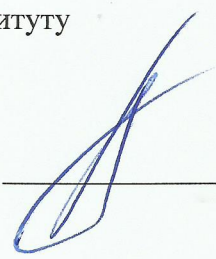
Завідувач кафедри архітектури будівель та дизайну (В.А. Ніколаєнко)

«27» 08 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією інституту

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії

 (В.А. Кириченко)

«29» 08 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>19 Архітектура та будівництво</u>	вибіркова
Загальна кількість годин – 120		
Модулів – 1	Спеціальність <u>191 Архітектура та містобудування</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
		Семестр
		2-й
		Лекції
Індивідуальне завдання – Курсовий проєкт (КП) за темою «Культова споруда» – 30 год.	Ступінь вищої освіти <u>магістр</u>	16 год.
		Практичні, семінарські
		26 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		48 год.
		Індивідуальна робота: 30 год.
		Вид контролю: диференційований залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42/78

2. Мета навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Архітектура сакральних об'єктів» відноситься до вибіркових компонент освітньо-професійної програми підготовки магістра «Архітектура будівель і споруд» і має на меті надання студентам знань про основи типології і принципи планувальної та образно-композиційної організації сакральних об'єктів.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування у студентів наступних компетентностей: прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, національно-етнічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних чинників та санітарно-гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних, техніко-економічних вимог; здатність розвивати національну та регіональну архітектуру будівель і споруд.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни є вивчення обов'язкових навчальних дисциплін «Архітектурно-містобудівне законодавство та інтелектуальна власність» та «Критика сучасних теорій архітектури».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Очікувані програмні результати навчання, на формування яких спрямована навчальна дисципліна, такі: мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур; розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності; знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проєктів; аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проектування об'єктів архітектури та містобудування; аналізувати композиційні та художні характеристики об'єктів архітектури у відповідності з чинниками та передумовами їх формування та використовувати результати аналізу в процесі проектування сучасних об'єктів в історичному середовищі.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі	Високий, що повністю забезпечує

			дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній, що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	С	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60 – 63	Е	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.

			практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є відповідно диференційований залік та курсовий проєкт «Культова споруда», презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. АРХІТЕКТУРА САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ

Тема 1. Вступна лекція. Характеристика та аналіз поширеності основних релігій у світі та в Україні. Роль сакральних об'єктів у архітектурі. Еволюція архітектури сакральних об'єктів України.

Практичне заняття № 1.

Тема 2. Типологічна класифікація культових споруд. Методика містобудівної організації мережі культових споруд. Організація ділянки культової споруди.

Практичне заняття № 2.

Практичне заняття № 3.

Практичне заняття № 4.

Практичне заняття № 5.

Тема 3. Функціонально-типологічні та образно-композиційні особливості об'єктів культової архітектури.

Практичне заняття № 6.

Практичне заняття № 7.

Практичне заняття № 8.

Практичне заняття № 9.

Практичне заняття № 10.

Тема 4. Образна і функціональна організація інтер'єрів культових споруд.

Практичне заняття № 11.

Практичне заняття № 12.

Практичне заняття № 13.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Архітектура сакральних об'єктів						
Тема 1. Вступна лекція. Характеристика та аналіз поширеності основних релігій у світі та в Україні. Роль сакральних об'єктів у архітектурі. Еволюція архітектури сакральних об'єктів України.	16	2	2		4	8
Тема 2. Типологічна класифікація культових споруд. Методика містобудівної організації мережі культових споруд. Організація ділянки культової споруди.	32	4	8		8	12
Тема 3. Функціонально-типологічні та образно-композиційні особливості об'єктів культової архітектури.	42	6	10		10	16
Тема 4. Образна і функціональна організація інтер'єрів культових споруд	30	4	6		8	12
Разом за змістовим модулем 1	120	16	26		30	48
Усього годин	120	16	26		30	48

9. Перелік питань для семінарських занять

№ з/п	Назва питань	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Перелік питань для практичних занять

№ з/п	Назва питань	Кількість годин
1	Вибір стилістичного напрямку майбутньої проєктної пропозиції вирішення культової споруди, знайомство з проєктними аналогами, робота з літературою	2
2	Пошук головної ідеї проєктної пропозиції, обговорення її варіантів	2
3	Погодження головної ідеї проєктної пропозиції вирішення культової споруди	2
4	Початок розроблення ескізу проєктної пропозиції. Вирішення генерального плану	2
5	Розроблення плану поверху (поверхів) культової споруди	2
6	Розроблення розрізу (розрізів) культової споруди	2
7	Розроблення образного вирішення культової споруди	2
8	Розроблення вирішення інтер'єру культової споруди	2
9	Обговорення ескізу, аналіз помилок, затвердження ескізу	2
10	Графічне виконання проєктної пропозиції вирішення культової споруди	2
11	Завершення графічного виконання проєктної пропозиції вирішення культової споруди	2
12	Складання пояснювальної записки	2
13	Здавання та оцінювання проєктної пропозиції	2
Разом		26

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ з/п	Назва питань	Кількість годин
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Основними видами самостійної роботи студентів є опрацювання лекційного матеріалу, вивчення конспекту лекцій та рекомендованої літератури за темою з доповненням конспекту; ознайомлення з роботами методичного фонду кафедри; опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списком літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни; підготовка до практичних занять, відвідування консультацій.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кількість годин
1	Розповсюдженість різних релігій та конфесій в різних регіонах України. Динаміка зміни чисельності їх віруючих	2
2	Історичні стилізації в сучасній архітектурі сакральних споруд України	2
3	Іноземні впливи в архітектурі сучасних православних храмів України	2
4	Вплив юдаїзму на просторову організацію храмів інших авраамічних релігій	2
5	Принципи містобудівної організації мережі культових споруд різних релігій і конфесій у населених пунктах України	2
6	Номенклатура юдейських культових споруд в Україні	2
7	Номенклатура греко-католицьких культових споруд	2
8	Організація ділянки квартальної та соборної мечетей	2
9	Функціональна організація території монастирського комплексу (римо-католицького, греко-католицького, православного)	2
10	Організація ділянки протестантського комплексу	2
11	Архітектура сучасних греко-католицьких храмів України	2
12	Національні ознаки в архітектурі православних храмів України	2
13	Новації в архітектурі римо-католицьких храмів України	2
14	Архітектура протестантських храмів, молитовних будинків і комплексів в Україні	2
15	Гендерна сегрегація в культових будівлях різних релігій	2
16	Основні джерела, що вплинули на формування різних типів архітектури мечетей	2
17	Особливості архітектури ісламських культових споруд України	2
18	Сучасна архітектура синагог України	2
19	Символіка семантичних елементів інтер'єру православного та католицького храмів	2
20	Функціональна організація храмових інтер'єрів	2
21	Різновиди іконостасів православних храмів	2
22	Інтер'єр протестантських молитовних будинків	2
23	Вплив канонів ісламу на інтер'єр мечетей	2
24	Відмінності в організації інтер'єру синагоги в ортодоксальному, консервативному та реформістському юдаїзмі	2
Усього по дисципліні		48

13. Індивідуальні завдання

Виконання курсового проєкту на тему «Культова споруда» кількістю 30 годин. Рекомендації до виконання курсового проєкту наведено у методичній розробці: Дмитренко А.Ю. Методичні вказівки до виконання курсового проєкту на тему «Культова споруда» з навчальної дисципліни «Архітектура сакральних об'єктів» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання / А.Ю. Дмитренко. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. – 20 с.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні практичних занять та лабораторних занять.

Під час проведення лекцій та практичних занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється у формі систематичної бальної оцінки і змістовного аналізу виконаних студентами завдань під час практичних занять та самостійної роботи. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому занятті. Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль та реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Курсовий проєкт оцінюється окремо за 100-бальною шкалою і оцінка за нього виставляється в окремому відомості.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота					Диференційований залік	Сума
Змістовий модуль 1				Індивідуальні завдання		
T1	T2	T3	T4			
7	20	27	16	0	30	100

Кількість набраних балів за виконаний курсовий проєкт (КП) визначається наступним чином:

№	Оцінка КП (за національною чотирибальною шкалою)	Критерії оцінювання (кількість балів)					Оцінка КП (у балах)
		Загальна ідея	Місто- будівні рішення	Архі- тектурні рішення	Функціо- нально- планувальні рішення	Констру- ктивні рішення	
1	відмінно	20	20	20	20	20	90-100
2	добре	18	18	18	18	17	74-89
3	задовільно	16	14	14	15	15	60-73
4	незадовільно	12	12	12	12	11	0-59

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	
60 – 63	E – достатньо	3 – задовільно
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них при підсумковому контролі у вигляді диференційованого заліку до 70 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 30 балів припадає на підсумковий контроль.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином:

- контрольні роботи за підсумками попередньої лекції – до 32 балів (до 4 балів за кожну: відсутність під час проведення контрольної без поважної причини або отримання оцінки «незадовільно» – 0 балів, отримання оцінки «задовільно» – 2 бали, «добре» – 3 бали, «відмінно» – 4 бали);
- оцінка роботи на практичних заняттях №№1 – 12 – до 36 балів (до 3 балів за кожне: відсутність під час проведення практичного заняття без поважної причини або отримання оцінки «незадовільно» – 0 балів, отримання оцінки «задовільно» – 1 бал, «добре» – 2 бали, «відмінно» – 3 бали);
- оцінка роботи на практичному занятті №13 – до 2 балів (відсутність під час проведення практичного заняття без поважної причини або отримання оцінки «незадовільно» – 0 балів, отримання оцінки «задовільно» – 1 бал, «добре» – 1,5 бали, «відмінно» – 2 бали).

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється у балах. Пропуски занять підлягають обов’язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студентам, що пропустили заняття з поважних причин, надається можливість написати пропущені контрольні роботи без пониження оцінки або відпрацювати пропущені практичні заняття.

Курсовий проєкт, виконаний без контролю викладача, до розгляду і оцінки не приймається. У таких випадках завдання на виконання курсового проєкту анулюється і видається нове.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Курсовий проєкт оцінюється окремо за 100-бальною шкалою і оцінка за нього виставляється в окрему відомість.

17. Методичне забезпечення

1. Дмитренко А.Ю. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Архітектура сакральних об'єктів» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання / А.Ю. Дмитренко. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. – 10 с.
2. Дмитренко А.Ю. Методичні вказівки до виконання курсового проєкту на тему «Культова споруда» з навчальної дисципліни «Архітектура сакральних об'єктів» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання / А.Ю. Дмитренко. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. – 20 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Дмитренко А.Ю. Архітектура сакральних об'єктів: курс лекцій / А.Ю. Дмитренко. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. – 120 с.
2. Прибега Л. Дерев'яні церкви України / Леонід Прибега. – К. : Мистецтво, 2020. – 192 с.; іл.
3. Протеро С. Вісім релігій, що панують у світі: чому їхні відмінності мають значення / Стивен Протеро; пер. з англ. Вячеслав Пунько; 6-те вид. – К. : Видавництво Букшєф, 2024. – 424 с.
4. Слепцов О.С. Архітектурне проектування і реконструкція православних храмів: підручник для ВНЗ / Українська академія архітектури, Київський національний університет будівництва та архітектури, Науково-проектне архітектурне бюро ЛПЦЕНЗіАРХ. – К.: А+С, 2014. – 272 с., іл.

Допоміжна

1. Ivashko Y. Historical background and peculiarities of mosques construction in Iran such as the basement of their restoration/ Ivashko Y., Dmytrenko A. // Wiadomości Konserwatorskie – Journal of Heritage Conservation. – 2020. – No. 63. – P. 46 – 53.
2. The contemporary churches in the natural environment: modernization of landscape traditions / Sleptsov O., Ivashko Y., Dmytrenko A., Krupa M. // Landscape Architecture and Art. – 2021. – Volume 19, No. 19. – P. 121–130.
3. Reproduction and Restoration of Iconostases of Ukrainian Churches / Orlenko M., Buzin I., Ivashko Y., Dmytrenko A., Kuśnierz – Krupa D., Mykhailovskyi D., Belinskyi S., Urakina A. // International Journal of Conservation Science. – 2023. – Volume 14, Issue 2. – P. 511–526.

19. Інформаційні ресурси

1. Сторінка навчальної дисципліни «Архітектура сакральних об'єктів» на сайті дистанційного навчання Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Режим доступу: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=1034>
2. Релігійно-інформаційна служба України. – Режим доступу: <https://risu.ua/>
3. The Religious Studies Project. Режим доступу: <https://www.religiousstudiesproject.com/>